

OKTOBER 2020

Prekære arbejdsforhold blandt IT-professionelle

Registerundersøgelse af prekære arbejdsforhold og faglig organiseringsgrad blandt lønmodtagere og selvstændige IT-professionelle

Kontakt:
Malte Moll Wingender, partner, Analyse & Tal
malte@ogtal.dk

PROSA
Forbundet af It-professionelle

SIV
Socialt Innovativt Vidensarbejde

&#
ANALYSE & TAL

Indledning

Indledning

Om rapporten

Denne rapport handler om prekære arbejdsforhold blandt IT-professionelle. "Prekære arbejdsforhold" er ikke et klart defineret begreb, men et begreb, der ligger tæt op ad begreber som "atypiske lønmodtagere", "usikre lønmodtagere", "usikkert indkomstgrundlag" osv. Dette er heller ikke ikke tydeligt afgrænsede fænomener og derfor heller ikke noget, der typisk undersøges kvantitativt.

Rapporten bevæger sig således på relativt ny grund. Med registerdata fra Danmarks Statistik og løbende sparring med PROSA forsøger vi at give et meningsfuldt billede af omfanget af prekære arbejdsforhold blandt IT-professionelle – både lønmodtagere og selvstændige. Med prekære arbejdsforhold mener vi, i denne rapport først og fremmest, at personer er truet af utilstrækkeligt indkomstgrundlag, deltid, ledighed og kortvarrige lønmodtagere.

Undersøgelsen er foretaget af Analyse & Tal for PROSA – Forbundet af IT-professionelle. Undersøgelsen skal, sammen med rapporten "De IT-professionelles arbejdsmarked" (2019), give PROSA et indblik i medlemmers og potentielle medlemmers job- og lønforhold på baggrund af det nyeste tilgængelige data.

Analyse & Tal

I Analyse & Tal er vi specialiserede i at analysere dét, der kan være svært at analysere. Vi er eksperter i at kombinere klassiske sociologiske metoder med nye digitale metoder for at tilvejebringe den mest relevante viden.

Vores mission er at skabe et mere demokratisk og retfærdigt samfund. Derfor har vi valgt at organisere os som et medarbejderejet kooperativ. Og vi er stolte af at investere vores overskud i udviklingen af nye metoder, projekter og i demokratiseringen af vores samfund som helhed.

Forskningsprojektet SIV

Registerundersøgelsen sammenholdes i bilag E med fundene i øvrige SIV-rapporter. SIV (Socialt Innovativt Videnarbejde) er et samarbejde mellem RUC, PROSA, Kooperationen, Teknologisk Institut og spilfirmaet Actee.

Indledning

Datagrundlag

Datkilder

- Undersøgelsen er baseret på Danmarks Statistiks registre: Registerbaseret Arbejdsstyrkestatistik (RAS), Højst fuldførte uddannelse (UDDA), indkomstregistret (IND) og befolkningsregistret (BEF).
- RAS, der udgør kernen i rapporten, består af observationer af populationens arbejdsmarkedsstatus i ultimo november hvert år. Derfor refererer job- og lønforhold altid til ultimo november medmindre andet er angivet.

Kategoriseringer og definitioner

- Afgrænsning af IT-professionelle og IT-kompetencer stammer fra en rapport fra HBS-economics, Kubix og Alexandra Instituttet, som blev foretaget for Erhvervsministeriet som en udmøntning af Aftale om vækstplan for digitalisering i Danmark af 26. februar 2015.
- Kategoriseringen af IT-kompetencer er desuden baseret på European E-competence framework (e-CF)
- Definitioner af prekære arbejdsforhold er foretaget af Analyse & Tal i samarbejde med PROSA. De er beskrevet nærmere senere i dette afsnit.

Yderligere afgrænsning af populationen

- Populationen er defineret ud fra ovenstående datamateriale og kategoriseringer. Derudover er den afgrænset til personer i alderen 18-67 år. I 2017 var der 99.365 IT-professionelle i denne aldersgruppe. Det er dette antal der udgør alle figurernes n (antallet af observationer) i rapporten.

Indledning

Definitioner af prekære lønmodtagerforhold

Begreb	Definition	Forklaring
Faktor: Ledighed	Mindst 90.000 kr. i dagpenge/kontanthjælp inden for de seneste to år.	Med denne definition forsøges at indfange de ansatte, der har været uden arbejde så længe, at det med stor sandsynlighed ikke er frivilligt. 90.000 kr. svarer til 6 måneder med en dagpengesats på 15.000 kr. og lidt længere tid for en person på kontanthjælp.
Faktor: Deltidsansat	Ansæt til under 32 timer om ugen.	Deltid er defineret som under 32 timer af Danmarks Statistik. For de fleste deltidsansatte arbejder de på nedsat tid frivilligt. Ifølge Eurostat er ca. 14 procent af de deltidsansatte dog ufrivilligt på deltid, og denne procentdel er højere for personer med lange videregående uddannelser.
Faktor: Lavtlønnet	Årsløn på mindre end to tredjedele af medianlønnen (deltidsansatte omregnet til fuldtidsansat).	Definitionen er taget fra OECD's definition af lavtlønnede – nemlig to tredjedele af median – som også bruges af Eurostat og Danmarks Statistik. Ifølge Danmarks Statistik er 7,5 procent af alle lønmodtagere i Danmark lavtlønnede. Det indbefatter dog også studerende, som ikke er med i populationen her.
Faktor: kortvarige stillinger	Mindst to påbegyndte lønmodtagere inden for de seneste to år.	I en spørgeskemaundersøgelse blandt ledere svarer 3 ud af 4, at mange kortvarige stillinger vægter negativt i et CV. Også 3 ud af 4 svarer, at enten 3-5 år eller 5-8 år er en passende varighed. Med to påbegyndte lønmodtagere er ansættelsesvarigheden for den ene maksimalt lidt under to år, hvilket således stiller personen dårligt i ansættelsesproces – ud over at mange jobskifte kan være hårdt for den enkelte.
Prekær lønmodtager	Mindst to af ovenstående kategorier.	Alle de fire faktorer kan alene være selvvalgt eller acceptable for den enkelte ansatte. Derfor afgrænses prekære lønmodtagere til personer, hvor mindst to af faktorerne er gældende, da det med større sandsynlighed har negative, personlige konsekvenser.

Note: Der er set bort fra elever og studerende ved hver af de fire faktorer

Indledning

Øvrige afgrænsninger: Prekære selvstændige og ledige IT-professionelle

Begreb	Definition	Forklaring
Prekær selvstændig	<p>Personer med indtægter fra egen virksomhed, der, sammenlagt med lønninger fra eventuelle lønmodtagere og honorarer, er mindre end to tredjedele af medianlønnen for hele befolkningen to år i træk.</p> <p>De prekære selvstændige IT-professionelle er defineret som prekære selvstændige inden for branchen 'IT- og informationstjenester'</p>	<p>Indtægten på to tredjedele af medianindkomsten svarer til OECD's 'lavtlønnet'. Da det ikke er unormalt, at selvstændige, modsat lønansatte, har underskud det ene år og overskud det næste, skal indtægten være under grænsen for lavtlønnede i to år i træk for at personen kategoriseres som prekær selvstændig.</p>
Ledig IT-professionel	<p>Personer, der er ledige ultimo november, som året inden var ansat i et IT-job</p>	<p>Med denne definition har en person højst været ledig i lidt under et år og vil derfor som regel karakteriseres som IT-professionel - den sidste ansættelse - modsat personer, der omskoler sig efter længere tids ledighed.</p>

Indledning

Hovedkonklusioner

- Prekære ansættelsesforhold er generelt ikke udbredt blandt IT-professionelle lønmodtagere. I 2017 var 2,2 procent af alle IT-professionelle lønmodtagere i mindst to af følgende fire forhold: Relativt lang ledighed, deltidsansættelse, lavtlønnet og kortvarige stillinger.
- kortvarige stillinger skiller sig ud fra de øvrige tre faktorer ved, at det er lige så almindeligt blandt IT-professionelle som resten af lønmodtagergruppen. Det er desuden bemærkelsesværdigt, at kortvarige stillinger er mest almindeligt blandt akademikere (sammen med de ufaglærte), hvilket peger på, at lange uddannelser ikke er ensbetydende med jobstabilitet.
- Udviklingen i omfanget af prekære lønmodtagere har været stabil i perioden 2014-2017. Det kan betyde, at prekaritet, som det er defineret her, ikke er tydeligt konjunkturafhængigt, sådan som eksempelvis arbejdsløshed er det. Det kan også betyde, at andelen af prekære har nået et lavpunkt allerede i 2014, og at der trods fortsat fremgang i økonomi og beskæftigelse altid vil være en mindre gruppe, der arbejder deltid, arbejder til lav løn, bliver arbejdsløse og hyppigt skifter jobs.
- Omfanget af prekære ansættelsesforhold er størst blandt IT-professionelle under 30 år, der er nye på arbejdsmarkedet, men det er ikke begrænset til den gruppe. Derudover er der forskelle på omfanget af prekære ansættelsesforhold imellem forskellige jobs og brancher. IT-professionelle, der arbejder med organisatorisk implementering, drift og support, er oftere prekære end andre. På tværs af brancher er finansiering og forsikring der, hvor lønmodtagerene er mest sikre, og der er stort set ingen i lavtlønsgruppen i den branche.
- IT-professionelle, der er medlem af en fagforening, er i lidt mindre grad prekære end IT-professionelle uden for fagforeningerne. Det hænger delvist sammen med, at organiseringsgraden er større blandt de ældre, hvor færre er i prekære ansættelsesforhold.
- Over en fjerdedel af de selvstændige IT-professionelle er prekære. Det er færre end blandt øvrige selvstændige, men gruppen udgør næsten en tredjedel af de prekære IT-professionelle, når man samlet ser på lønmodtagere, selvstændige og ledige.

Indledning

Kraftig stigning i ansatte IT-professionelle – fald i ledige og selvstændige

Figur 1.1 viser udviklingen i antallet af ansatte, selvstændige og ledige IT-professionelle i perioden 2013-2017. Antallet af ledige og selvstændige er faldet støt, mens antallet af ansatte er steget relativt kraftigt – fra omkring 86.000 ansatte i 2013 til næsten 100.000 i 2017.

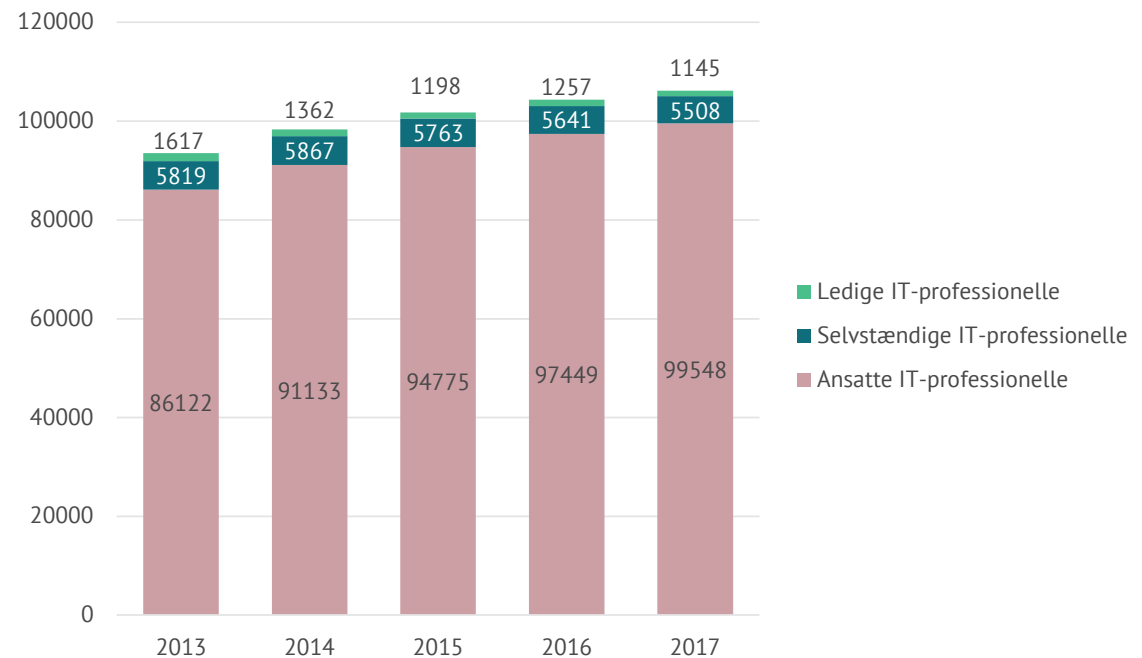
Det kan således bemærkes, at mens antallet af IT-professionelle stiger, så er antallet af selvstændige inden for IT-branchen en smule faldende.

De antal, der er angivet i denne figur, udgør antallet af observationer (*n*) i rapportens øvrige figurer, medmindre andet er noteret.

Anm.: Lønmodtagere, der driver egen virksomhed ved siden af sin ansættelse, tæller som ansatte og ikke selvstændige.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 1.1: Udvikling i antallet af hhv. ansatte, selvstændige og ledige IT-professionelle . 2013-2017.

Indledning

Et samlet fald i prekære IT-professionelle

Samlet set har der været et fald i prekære IT-professionelle fra 2014 til 2017, når man lægger lønmodtagere, selvstændige og ledige sammen.

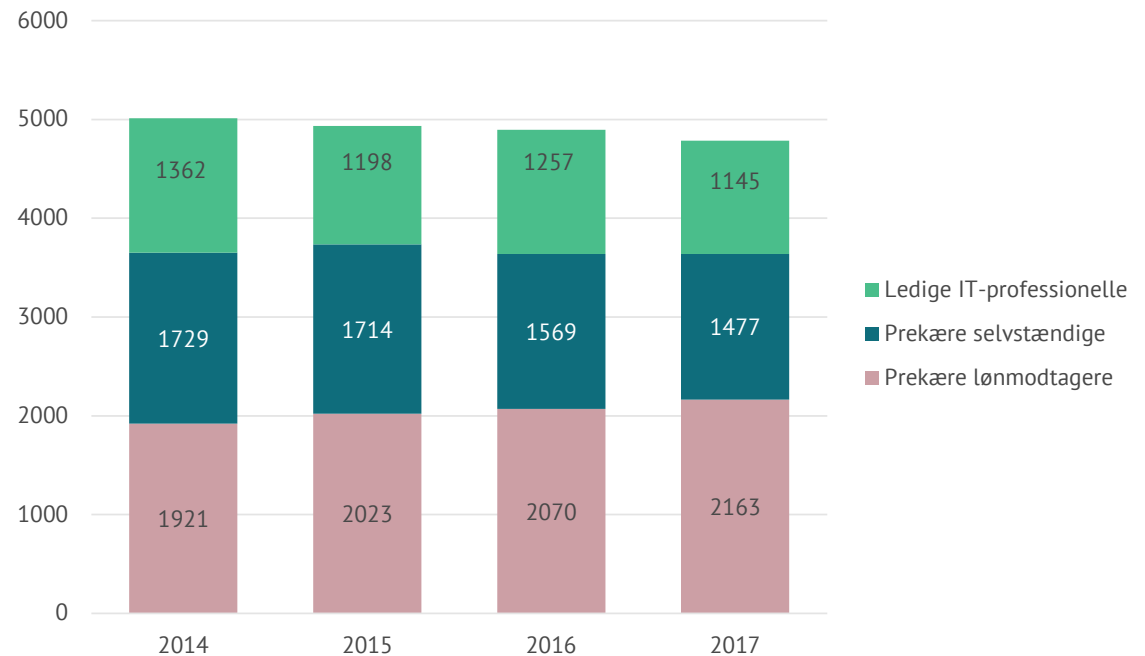
Isoleret har der dog været en stigning i prekære lønmodtagere på ca. 150 personer. Det skal dog ses i sammenhæng med, at antallet af ansatte IT-professionelle er steget med over 8.000 personer i samme periode (jf. Figur 1.1). Procentvis er andelen af prekære lønmodtagere således stabil (se også Figur 2.2).

Faldet i ledige og prekære selvstændige skal nok til en vis grad ses i lyset af de opadgående konjunkturer.

I de følgende afsnit undersøger vi de prekære lønmodtagere, de prekære selvstændige og de ledige IT-professionelle hver for sig.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 1.2: Udvikling i antallet af prekære lønmodtagere, prekære selvstændige i og ledige IT-professionelle. 2014-2017.

Prekære lønmodtagere

Prekært ansatte

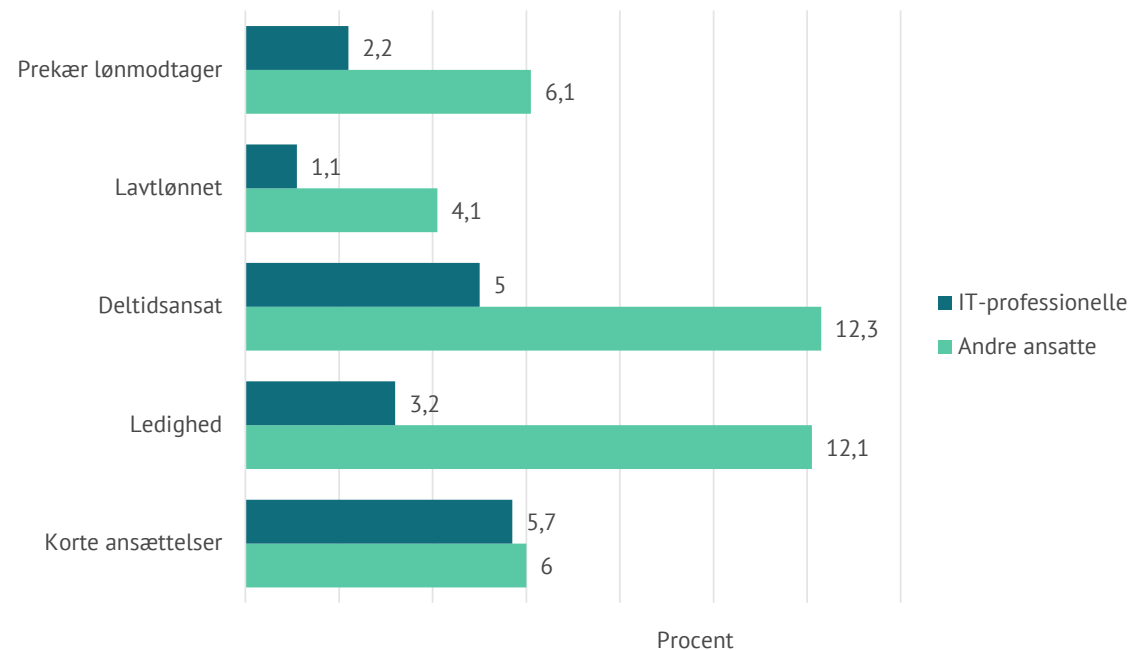
IT-området er ikke præget af prekære lønmodtagerforhold

Figur 2.1 viser den procentvise fordeling af ansatte, der hører under definitionerne for hver enkelt af de fire prekære lønmodtagerforhold samt det samlede mål for prekære lønmodtagere. Den øverste søjle viser de IT-professionelle, den nederste viser andre ansatte.

Omkring tre gange færre IT-professionelle som andre ansatte er prekære lønmodtagere. Den eneste faktor, hvor IT-professionelle ligger på niveau med gennemsnittet for alle andre ansatte, er kortvarige stillinger.

Sammenligningen tager ikke højde for, at uddannelsesniveaet for IT-professionelle er højere end uddannelsesniveaet for andre ansatte.

Figur 2.1 Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle og andre ansatte. 2017. Procent

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

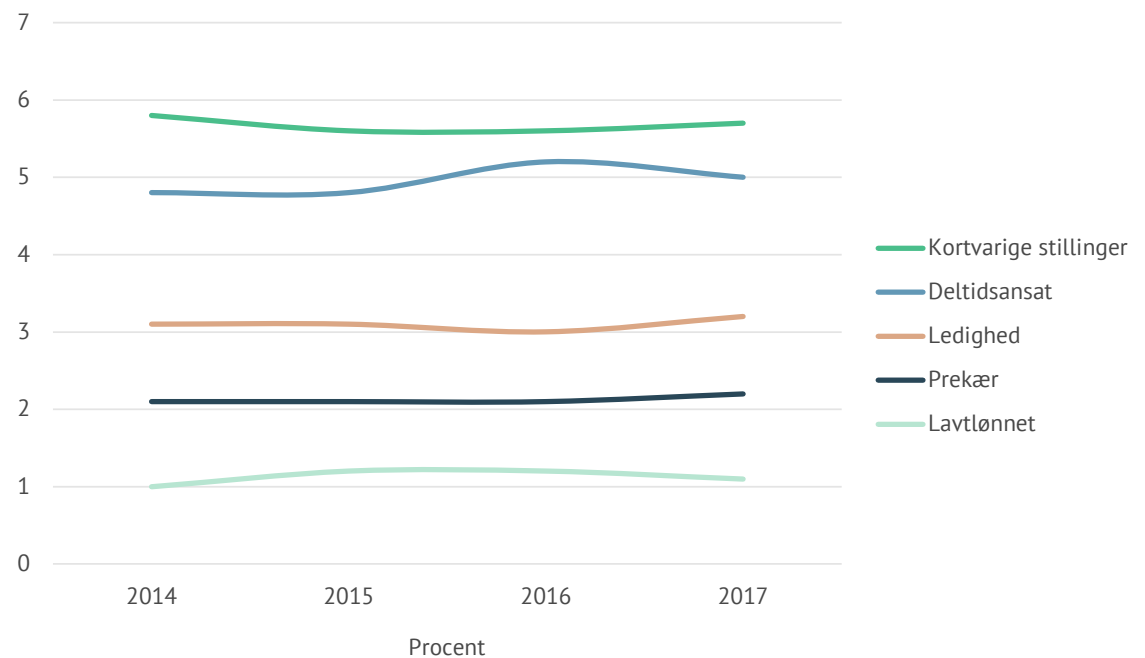
Prekært ansatte

Andelen af prekære lønmodtagere har været nogenlunde stabilt de seneste år

Figur 2.2 viser udviklingen i ansatte, der hører under de forskellige faktorer i perioden 2014-2017.

Der er ingen markante udsving i nogen af de fire faktorer, hvorfor også det samlede mål for prekære ligger stabilt på lidt over 2 procent. Med det forbehold, at vi ikke ser helt tilbage til den økonomiske krise og den efterfølgende lavkonjunktur, ser det således hverken ud til, at det nuværende opsving har positiv eller negativ indflydelse på de prekære lønmodtagere.

Figur 2.2: Udvikling i prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle. 2017. Procent

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Prekært ansatte

De yngste er oftere i prekære lønmodtagere

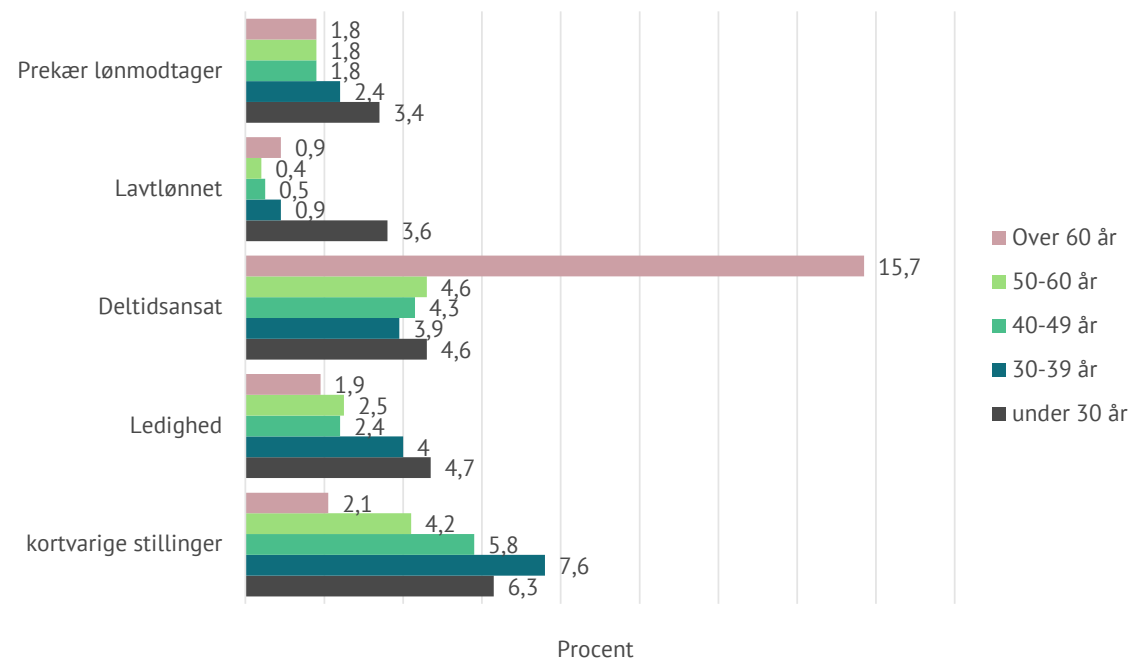
Prekære lønmodtagere og lønmodtagerforhold fordeler sig ikke jævnt mellem aldersgrupperne. Figuren her viser, at ca. dobbelt så mange ansatte under 30 år som ansatte i de øvrige aldersgrupper er prekære lønmodtagere ud fra vores definition af begrebet. Det hænger blandt andet sammen med relativt mange lavtlønnede, ledige og i kortvarige lønmodtagere. Nogle af disse kan naturligvis være imellem to uddannelser og være ansat som studentermedhjælper. Personer med igangværende uddannelse indgår ikke.

Desuden adskiller den ældste gruppe sig ved, at 15,7 procent er i en deltidsstilling. Formodentlig er der ofte tale om frivillig deltid, så udfaldet er ikke nødvendigvis bekymrende.

*Antal observationer i de forskellige aldersgrupper:
Under 30 år: 15.367, 30-39 år: 24.812, 40-49: 30.074, 50-59
år: 23.613, over 60 år: 5.682*

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

**Figur 2.3: Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle fordelt på aldersgrupper. 2017.
Procent**

Prekært ansatte

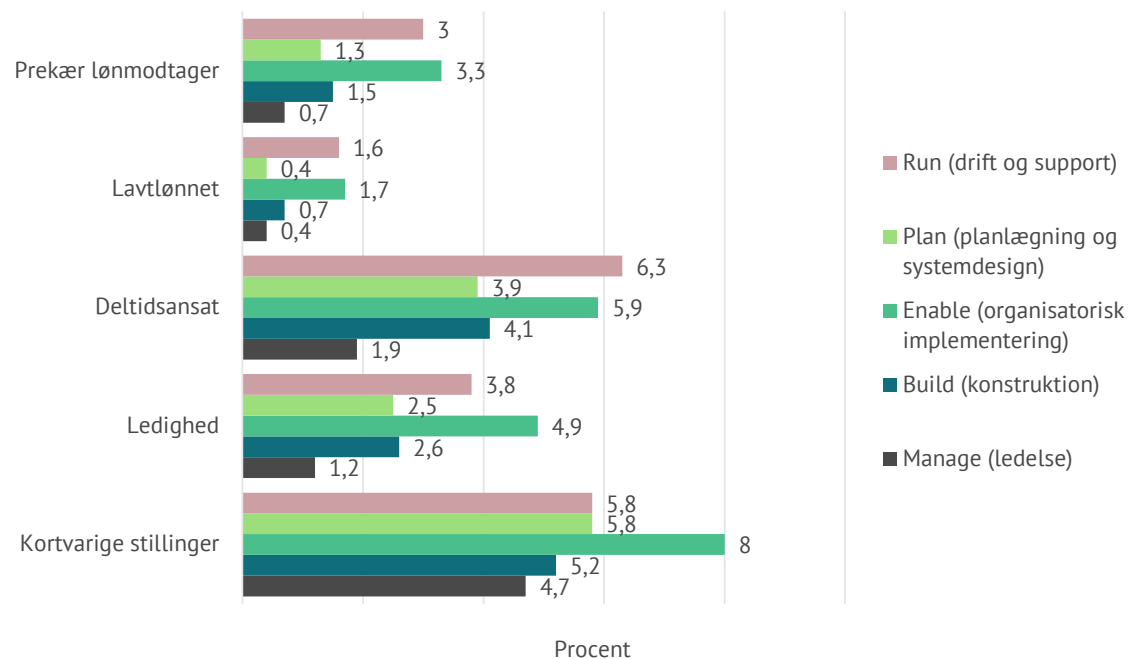
Ansatte inden for organisatorisk implementering, drift og support er oftere prekære lønmodtagere end IT-professionelle med andre kompetencer

Figur 2.4 viser omfanget af prekære lønmodtagere i 2017 fordelt på de ansattes IT-kompetencer.

Ansatte inden for områderne 'drift og support' og 'organisatorisk implementering' oftere prekære end IT-professionelle med andre kompetencer (hhv. 3 og 3,3 procent). Også inden for hver enkelt af de fire faktorer ligger de højst. Eksempelvis er der hhv. 1,6 og 1,7 procent lavtlønnede inden for de kompetenceområder, mens det kun gælder for omkring en halv procent blandt de øvrige tre områder.

*Ledelse' er - ikke overraskende - det kompetenceområde, hvor færrest er prekære.

Figur 2.4: Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle for de fem kompetenceområder. 2017. Procent

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Prekært ansatte

Finansiering og forsikring er den mest sikre branche at være ansat i som IT-professionel

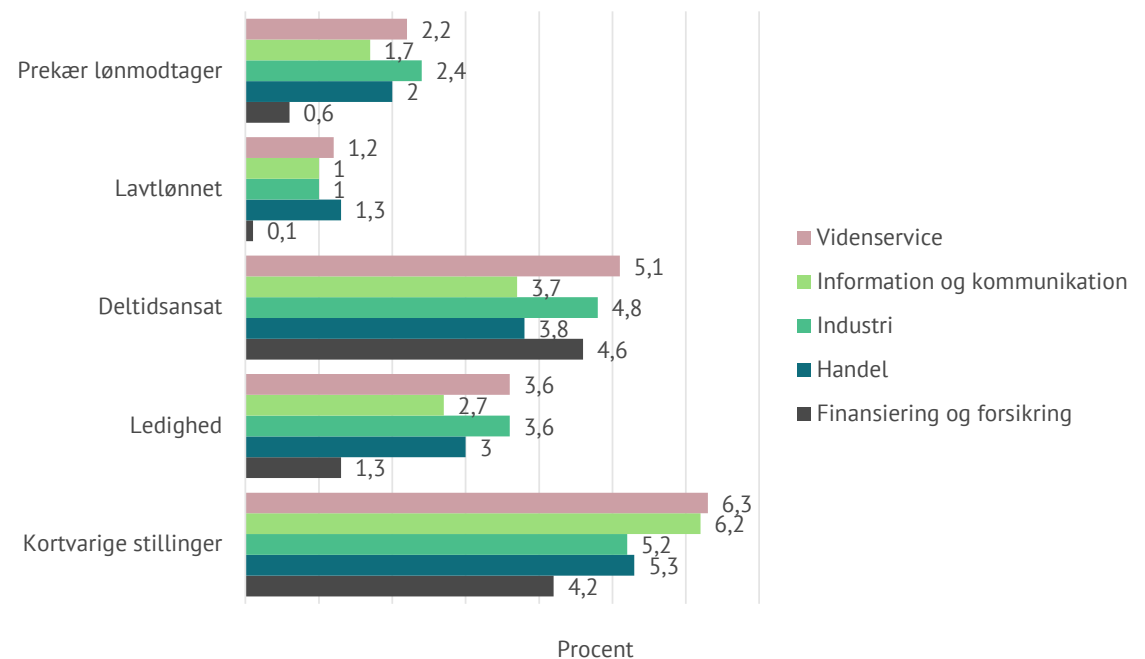
Figur 2.5 viser procentdelen af prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle inden for de fem største brancher.

Fire af brancherne ligger nogenlunde ens, mens 'finansiering og forsikring' adskiller sig med en lille procentdel prekære ansatte (0,6 procent). Stort set ingen er lavtlønnede, og relativt få – sammenlignet med de øvrige brancher – har gået ledig inden for de sidste to år (1,3 procent). 'Finansiering og forsikring' ser således ud til at være den mest "sikre" branche at være ansat i.

Inden for 'vidensservice' og 'industri' findes den største procentdel prekære lønmodtagere.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 2.5: Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle for de fem største brancher. 2017.
Procent

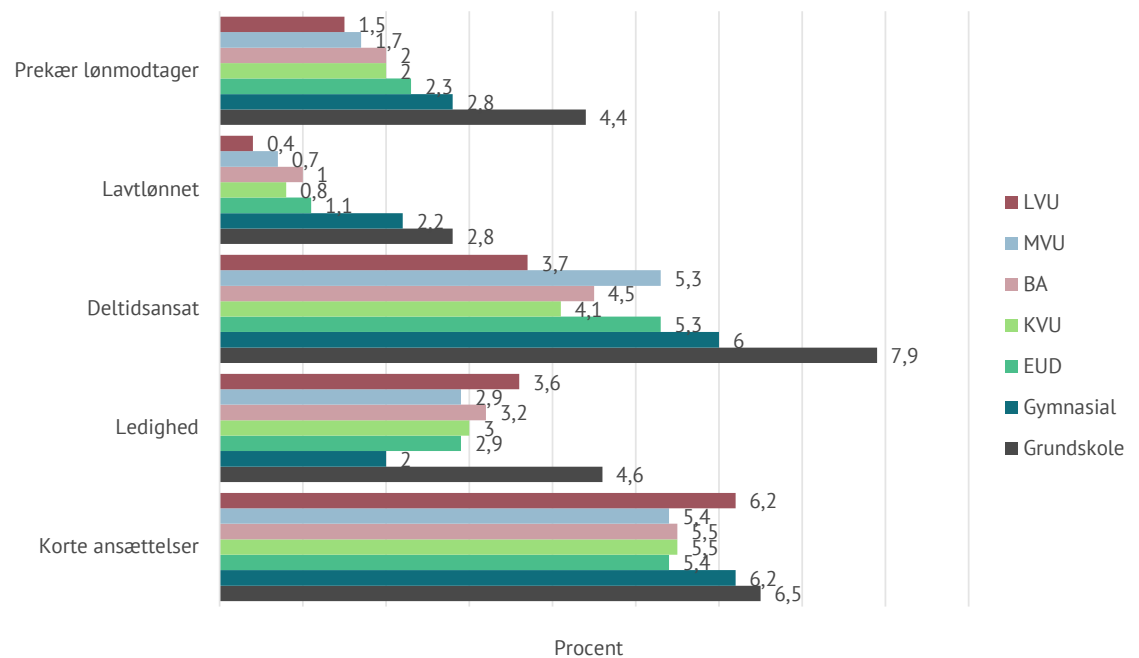
Prekært ansatte

Prekarisering er omvendt proportional med uddannelseslængden – men lange videregående uddannelser er ikke ensbetydende med jobstabilitet

Procentdelen af prekære lønmodtagere i forhold til uddannelsesniveau er omvendt proportional med uddannelsens længde. Figuren viser, at der blandt grundskoleuddannede IT-professionelle er 4,4 procent i prekære lønmodtagere, men denne procentdel falder til 2,8 for gymnasieuddannede og så fremdeles for ansatte med videregående uddannelser.

Inden for de enkelte faktorer er det værd at bemærke, at relativt mange med en LVU har kortvarige stillinger eller har været ledige i længere tid inden for de seneste to år. På trods af, at meget få er lavtlønnede, så er længere uddannelse ikke ensbetydende med jobstabilitet.

Figur 2.6: Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle fordelt på højst fuldførte uddannelsesniveau. 2017. Procent

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Prekært ansatte

Fagforeningsmedlemmer er lidt sjældnere prekære end ikke-medlemmer

Figur 2.7 viser procentdelen af IT-professionelle i prekære lønmodtagerforhold fordelt på, om de er medlemmer af en fagforening. (Se bilag D for yderligere beskrivelser af den faglige organisering).

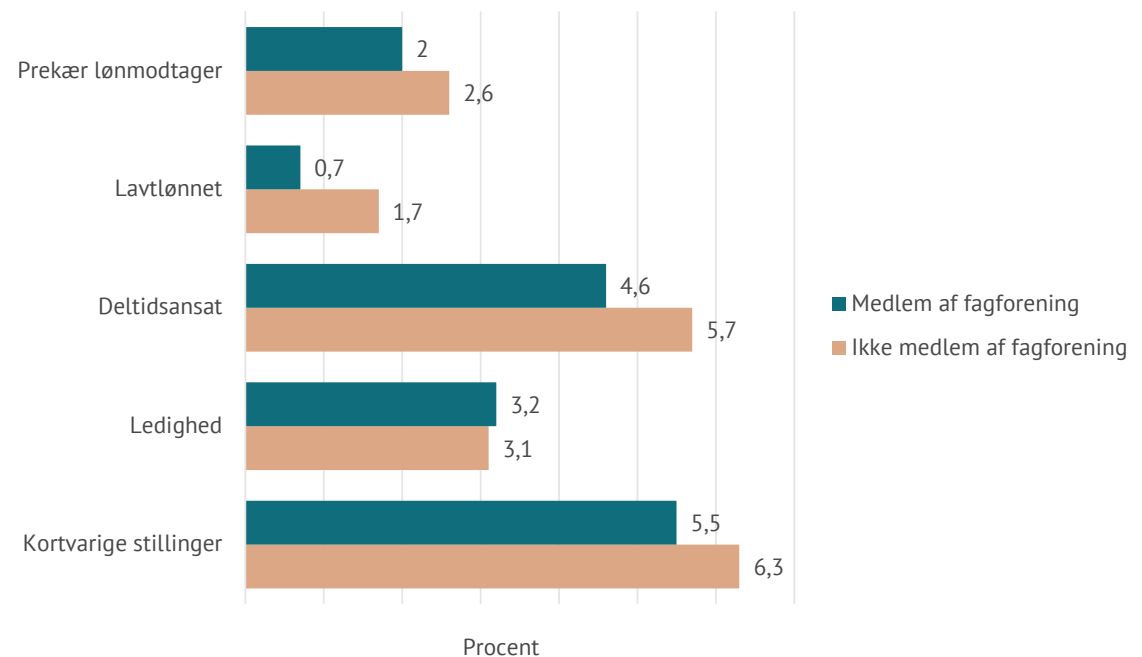
Figuren peger på en lidt højere grad af prekaritet blandt IT-professionelle, der ikke er medlem af en fagforening. Det gælder både ift. andelen af lavtlønnede, deltidsansatte og kortvarigt ansatte.

En del af forskellene hænger sammen med, at organiseringsgraden er mindre i de yngre aldersgrupper (ikke vist her), hvor der også er flest prekære lønmodtagere.

Anm.: Se Bilag D for afgrænsning af fagforeningsmedlemskab i statistikken samt en oversigt over organiseringsgraden blandt IT-professionelle 2012-2017.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 2.7: Prekære lønmodtagere blandt IT-professionelle med og uden medlemskab i en fagforening. 2017. Procent

Prekære selvstændige

Prekære selvstændige

Definition af de prekære selvstændige

Dette afsnit handler om selvstændige IT-professionelle. Disse er defineret som personer, der driver egen selvstændig virksomhed inden for branchen 'IT- og informationstjenester.

De prekære selvstændige er defineret som personer, med en samlet indkomst (overskud fra egen virksomhed, lønindkomst og honorarer) mindre end to tredjedele af medianlønindkomsten for hele befolkningen to år i træk.

I afsnittet præsenteres to figurer:

- 1) Udviklingen i andelen af hhv. IT-professionelle, der er selvstændige, og alle beskæftigede, der er selvstændige.
- 2) Udviklingen i procentdelen af hhv. selvstændige IT-professionelle og alle selvstændige, der er prekære selvstændige.

Der findes også en gruppe ansatte, der driver egen virksomhed ved siden af (ca. 9.000 IT-professionelle i 2017). De indgår ikke i gruppen af selvstændige, men i gruppen af ansatte. Omkring 0,7 procent af dem er prekære.

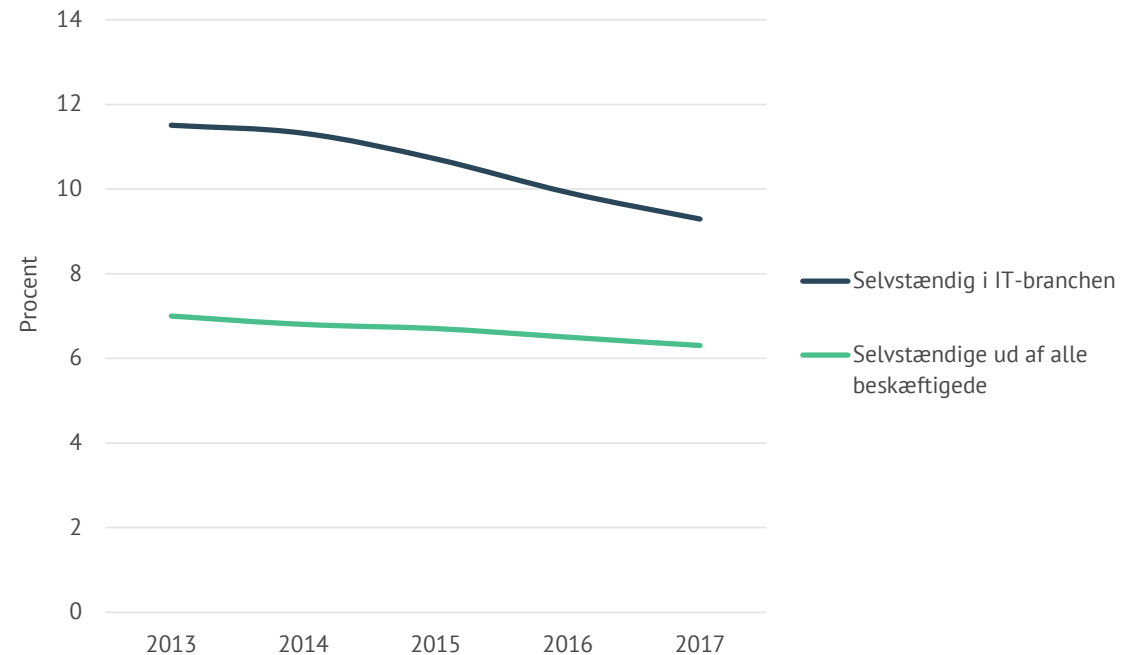
Prekære selvstændige

Det er relativt almindeligt i IT-branchen at drive selvstændig virksomhed, men andelen af selvstændige falder

Ud af alle beskæftigede var 7 procent selvstændige i 2013 (nederste kurve). Det er faldet en smule for hvert år til 6,3 procent i 2017.

Blandt beskæftigede i IT-branchen var andelen 11,5 procent i 2013 og 9,3 procent i 2017. Det er altså mere almindeligt at være selvstændig inden for IT-branchen end det generelt er. Til gengæld er andelen af selvstændige blandt beskæftigede i IT-branchen faldet markant.

Figur 3.1: Udviklingen af hhv. IT-professionelle, der er selvstændige, og alle beskæftigede, der er selvstændige. 2013-2017. Procent

Anm.: Antal beskæftigede i IT-branchen i 2017: 59.320.

Antal beskæftigede i alle brancher i 2017: 2.611.693.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Prekære selvstændige

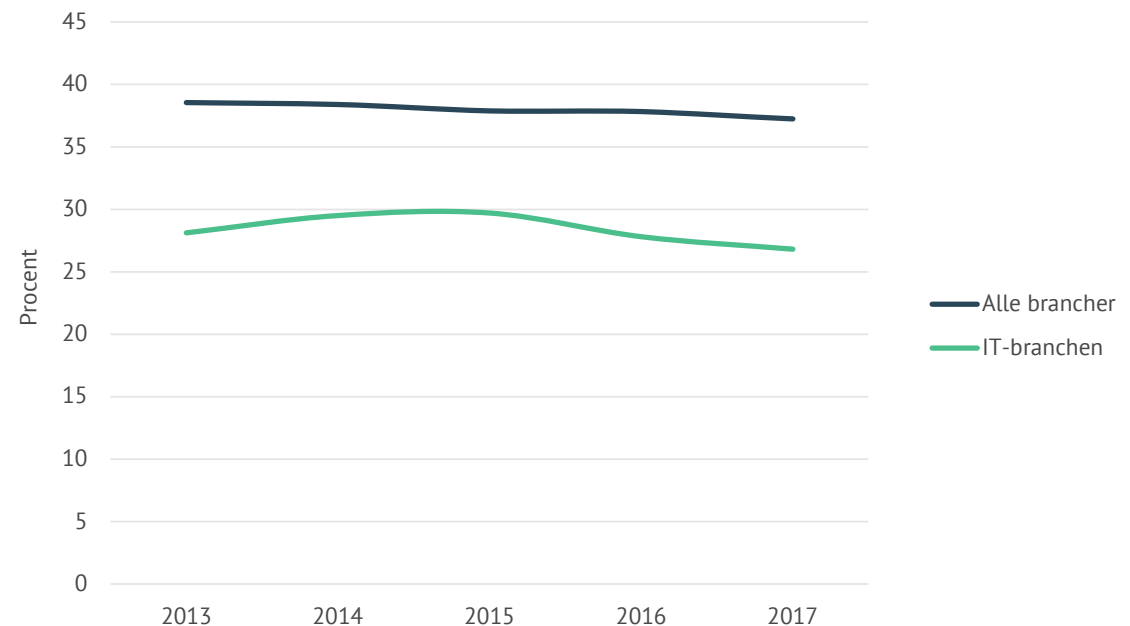
Over en fjerdedel af de selvstændige IT-professionelle er prekære, men det er færre end blandt de øvrige brancher

Af de selvstændige IT-professionelle er lidt under 30 procent prekære. Fra 2013 til 2015 var der en svag stigning, men efterfølgende er andelen faldet igen til 27 procent i 2017, hvilket svarer til ca. 1.500 personer (se figur 1.2).

Blandt selvstændige i alle andre brancher er andelen, der er prekære, ca. 10 procent højere – 37 procent i 2017.

Således kan man sige, at mange selvstændige IT-professionelle er prekære, men at prekaritet er endnu mere udbredt blandt selvstændige i andre brancher.

Figur 3.2: Udvikling af hhv. selvstændige blandt IT-professionelle og selvstændige blandt alle beskæftigede, der er prekære. 2013-2017. Procent

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Ledige IT-professionelle

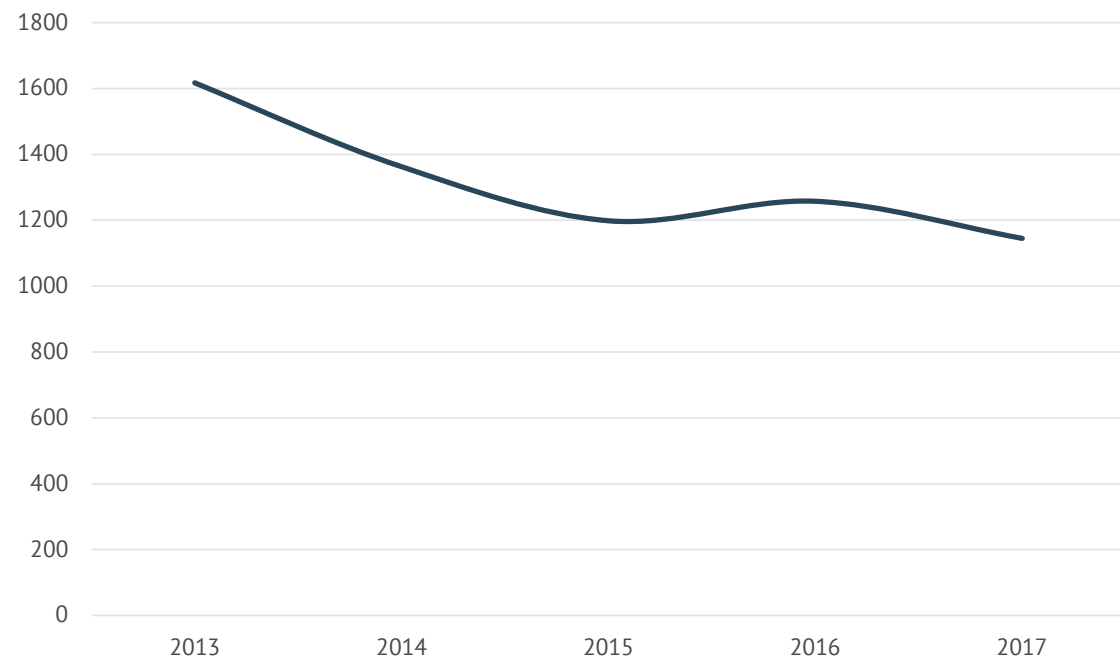
Ledige IT-professionelle

Antallet af ledige IT-professionelle falder

Figur 4.1 viser antallet af ledige IT-professionelle – defineret som ledige, der året forinden ledighed var ansat i en IT-jobfunktion.

Udviklingen viser, at færre IT-professionelle er blevet ledige i perioden 2013-2017.

Figur 4.1: Udvikling i antallet af ledige IT-professionelle. 2013-2017.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Bilag

Bilag A: Litteratur

Rapporter

- Ballisager (2018): "Rekrutteringsanalysen". Konsulenthuset Ballisager.
- Højbjerg Brauer Schultz, Kubix og Alexandra Institutet (2016): "Virksomheders behov for digitale kompetencer."
- Højbjerg Brauer Schultz, Kubix og Alexandra Institutet (2016): "Virksomheders behov for digitale kompetencer – bilagsrapport A: Kategorisering af ITK-Kompetencer."

Hjemmesider

- Danmarks Statistik om lavtlønnede i Danmark: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=29549>
- OECD's definition af lavtlønnet (low pay): <https://data.oecd.org/earnwage/wage-levels.htm>

Bilag B: IT-professionelle – discokode og navn

133010 Ledelse af hovedaktiviteten inden for informations- og kommunikationsteknologi (Business to Business)

133020 Ledelse af intern IT

215200 Ingeniørarbejde inden for elektronik

215300 Ingeniørarbejde inden for telekommunikation

216600 Arbejde med grafisk og multimediedesign

235600 Anden undervisning inden for informationsteknologi

243400 Arbejde inden for salg af informations- og kommunikationsteknologi

251110 Arbejde med overordnet IT-arkitektur

251120 Design af IT-systemer og analyse af forretningsprocesser

251210 IT-projektstyring

251220 Rådgivning og programmering inden for softwareudvikling

251300 Web- og multimedieudvikling

251400 Vedligeholdelse og dokumentation af software

251900 Andet arbejde med software, herunder test og kvalitetssikring

252100 Design og administration af databaser

252200 Systemadministration

252300 Arbejde med computernetværk

252900 Andet arbejde med databaser og netværk

311400 Teknikerarbejde inden for det elektronisk område

313900 Andet teknisk kontrolarbejde inden for processtyring

321100 Teknikerarbejde inden for brug af medicinsk røntgen- og behandlingsudstyr

325200 Teknikerarbejde inden for medicinsk registrering og sundhedsinformation

351100 Driftsteknikerarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi

351200 Bruger-supportarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi

351300 Netværks- og systemteknikerarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi

351400 Internetteknikerarbejde

352100 Teknikerarbejde inden for audiovisuelle medier

352200 Teknikerarbejde inden for telekommunikation

742100 Elektronikmekanikerarbejde

742200 Installation og service inden for informations- og kommunikationsteknologi

821200 Monteringsarbejde af elektrisk og elektronisk udstyr

Bilag C: IT-professionelles IT-kompetencer - kategorisering

Manage (Ledelse)
133010 Ledelse af hovedaktiviteten inden for informations- og kommunikationsteknologi (Business to Business)
133020 Ledelse af intern IT

Build (Konstruktion)
215200 Ingeniørarbejde inden for elektronik
215300 Ingeniørarbejde inden for telekommunikation
251220 Rådgivning og programmering inden for softwareudvikling
251300 Web- og multimedieudvikling
251400 Vedligeholdelse og dokumentation af software
251900 Andet arbejde med software, herunder test og kvalitetssikring

Enable (Organisatorisk implementering)
216600 Arbejde med grafisk og multimediedesign
235600 Anden undervisning inden for informationsteknologi
243400 Arbejde inden for salg af informations- og kommunikationsteknologi

Plan (Planlægning og design)
251110 Arbejde med overordnet IT-arkitektur
251120 Design af IT-systemer og analyse af forretningsprocesser
251210 IT-projektstyring

Run (Drift og support)
252100 Design og administration af databaser
252200 Systemadministration
252300 Arbejde med computernetværk
252900 Andet arbejde med databaser og netværk
311400 Teknikerarbejde inden for det elektronisk område
313900 Andet teknisk kontrolarbejde inden for processtyring
321100 Teknikerarbejde inden for brug af medicinsk røntgen- og behandlingsudstyr
325200 Teknikerarbejde inden for medicinsk registrering og sundhedsinformation
351100 Driftsteknikerarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi
351200 Brugerstøtarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi
351300 Netværks- og systemteknikerarbejde inden for informations- og kommunikationsteknologi
351400 Internetteknikerarbejde
352100 Teknikerarbejde inden for audiovisuelle medier
352200 Teknikerarbejde inden for telekommunikation
742100 Elektronikmekanikerarbejde
742200 Installation og service inden for informations- og kommunikationsteknologi
821200 Monteringsarbejde af elektrisk og elektronisk udstyr

Kilde: Højbjerg Brauer Schultz m.fl. (2016)

Bilag D: Faglig organiseringsgrad blandt IT-professionelle (ansatte)

Afgrænsning af begrebet

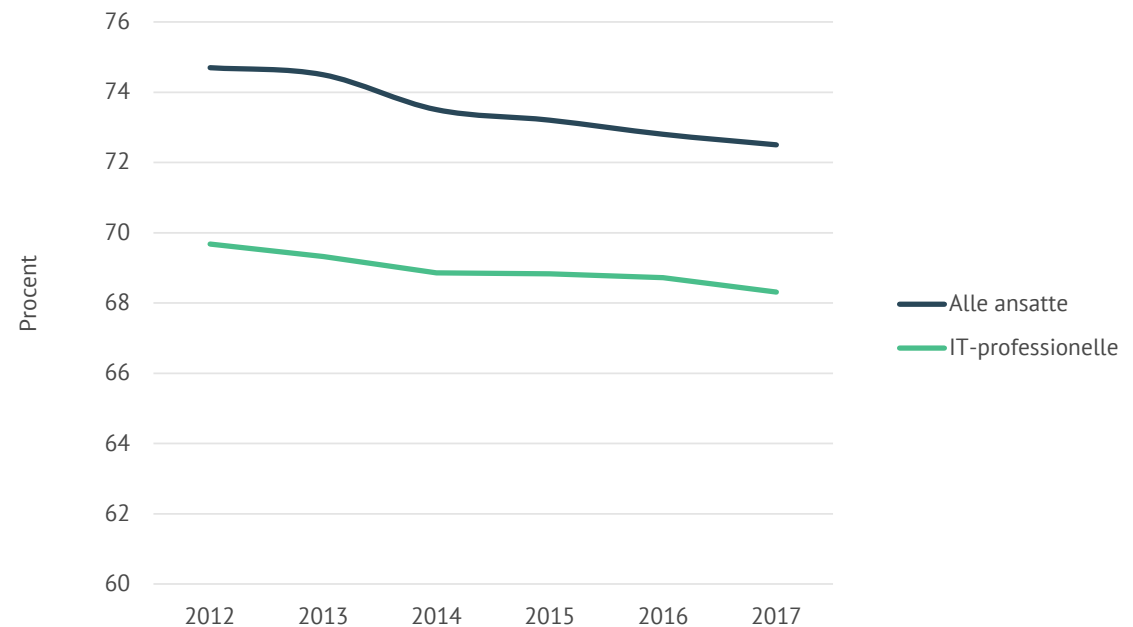
Kategorien 'fagforeningsmedlem' i denne rapport er defineret som ansatte, der har indbetalt et beløb i fagforeningskontingent – uanset størrelsen. Dette beløb indberettes af fagforeningerne til skattevæsnet og indgår i Danmarks Statistiks indkomstregister.

Organiseringsgraden i figur 5.1 er andelen af ansatte (ultimo november), der har indbetalt et fagforeningskontingent det år.

Andre opgørelser af organiseringsgraden er baseret på hovedorganisationernes tal eller benytter sig af Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse frem for registre, som i denne rapport. Derfor kan disse opgørelser ikke sammenlignes.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 5.1: Faglig organisering for hhv. IT-professionelle og alle ansatte. 2012-2017. Procent

Bilag E: Noter vedrørende forskningsprojektet SIV (side 1 af 3)

Registerundersøgelsen er et af PROSAs bidrag til forskningsprojektet SIV (Socialt Innovativt Videnarbejde). Dette notat sammenfatter kort de overordnede fund i undersøgelsen sammenholdt med øvrige SIV-rapporter.

Overordnede fund

Generelt er it-professionelle kun i ringe grad udsat for prekarisering:

- Prekære arbejdsforhold blandt it-professionelle lønmodtagere i Danmark lå 2014-2017 stabilt lavt, også selv om det samlede antal it-professionelle gik fra 86.000 ansatte i 2013 til ca. 100.000 i 2017.
- I forhold til fire udvalgte risikofaktorer for prekarisering var kun 2,2% af it-professionelle i 2017 udsat for mindst to af følgende fire forhold: Relativt lang ledighed, deltidsansættelse, lavtlønnet eller korttidsansættelse. På tre ud af fire faktorer var it-professionelle klart mindre udsatte – dog ligger gruppen på niveau med gennemsnittet for andre ansatte mht. omfanget af kortvarige stillinger.

Enkelte grupper af it-professionelle er mere udsatte end andre:

- Omfanget af prekære forhold er størst blandt it-professionelle under 30 år, der er nye på arbejdsmarkedet.
- Prekarisering er omvendt proportional med uddannelseslængden, men lange videregående uddannelser er ikke ensbetydende med jobstabilitet.
- It-professionelle, der arbejder med organisatorisk implementering, drift og support er oftere prekære end andre. På tværs af brancher er finansiering og forsikring de mest sikre.
- It-professionelle, der er medlem af en fagforening, er i lidt mindre grad prekære end it-professionelle uden for fagforeningerne.
- Over 25% af selvstændige it-professionelle er prekære. Det er færre end blandt øvrige selvstændige, men udgør næsten 1/3 af den samlede gruppe af prekære it-professionelle.

Høj organiseringsgrad, men lavere end for andre grupper og dertil langsomt faldende:

- Baseret på tal fra SKAT var over 68% af it-professionelle i 2017 medlemmer af en fagforening mod knap 73% af den samlede arbejdsstyrke.
- Andelen er imidlertid faldet fra hhv. knap 70% og knap 75% i 2012.
- Internationalt er organiseringsgraden i Danmark stadig på et højt niveau, men dækker over interne forskydninger mellem fagforeninger, herunder også fremvæksten af "gule" foreninger.

Prekært ansatte

Bilag E: Noter vedrørende forskningsprojektet SIV (side 2 af 3)

Fundene i registerundersøgelsen flugter overordnet med øvrige SIV-undersøgelser - også selv om der opereres med lidt forskellige definitioner og perspektiver.

Sammenligning med andre SIV-rapporter

Konvergens: Fund og tendenser

I SIV-rapporten "*Danske vidensarbejderes beskæftigelses- og arbejdsvilkår, arbejdsmiljø og helbred. En kortlægning af udviklingen siden 2006*" (udarbejdet af Teknologisk Institut i 2019) fremgik følgende, der dels ikke modsiger, dels peger i samme retning som registerundersøgelsen:

- **Hverken atypisk beskæftigelse eller egentlig prekarisering kan siges at være i hastig vækst** i Danmark blandt vidensarbejdere, da andelen har været relativt konstant 2006-2017. Til gengæld er der store forskelle på brancher og sektorer, hvor it-området generelt er mindst udsat, mens atypisk arbejde især er udbredt inden for sundhed, jura, samfundsvidenskab og kultur.
- **Atypisk beskæftigelse kan ikke i sig selv siges at føre til prekarisering** (jf. f.eks. soloselvstændige og deltidsansatte, der frivilligt har valgt nedsat tid og som måske også har en høj indtægt). Til gengæld kan følgende grupper være ekstra udsatte: a) Midlertidigt ansatte. b) Deltidsansatte, som ufrivilligt er på deltid og som er meget bekymrede for at blive arbejdsløse. c) Unge soloselvstændige.
- **Atypisk beskæftigede er generelt yngre, særligt inden for it.** Ca. 1/5 af atypisk beskæftigede vidensarbejder var under 30 år, mod kun 1/10 af de ordinært beskæftigede. Især it-medarbejdere med atypisk beskæftigelse er unge: Ca. hver tredje af de it-beskæftigede med et atypisk arbejdsliv var under 30 år, mens omkring 40% var over 45 år.

Divergens: Definitioner og perspektiver

I lighed med ovennævnte rapport har registerundersøgelsen et kvantitativt fokus og et fokus på såkaldt "atypisk beskæftigelse" – vel at mærke uden at sætte lighedstegn mellem atypisk og prekær, idet sidstnævnte specifikt knyttes op til en kombination af flere risikofaktorer og en påviseligt udsat økonomisk situation. Ovennævnte rapport adskiller sig imidlertid også ved at:

- a) have et bredere sigte på vidensarbejdere generelt frem for kun it-professionelle
- b) inddrage andre faktorer som arbejdsmiljø og helbred snarere end lønniveau
- c) benytte lidt andre operationaliseringer – herunder at deltidsansatte er defineret ved højst 25 timer om ugen samt at korttidsansættelser er defineret ved kontraktens varighed snarere end de facto hyppige jobskifter.

Bilag E: Noter vedrørende forskningsprojektet SIV (side 3 af 3)

I SIV-regi er der hidtil ikke gennemført undersøgelser, der kobler risikofaktorer ift. prekarisering direkte med risikoen for seksuel chikane eller andre krænkelser. En række andre undersøgelser tyder imidlertid på en sammenhæng.

Prekarisering, psykisk arbejdsmiljø og krænkelser

Krænkelser i flere brancher

I 2018 afdækkede Dansk Journalistforbund (DJ), at 14,6% af kvindelige praktikanter og studentemedhjælpere havde været udsat for sexchikane de seneste 12 måneder, mens tallet var halvt så stort blandt fastansatte.

Vinteren 2020 gennemførte PROSA i samarbejde med KVINFO en undersøgelse af omfanget af seksuel chikane og krænkelser på landets it-arbejdspladser. Af denne fremgik det, at:

- På arbejdspladserne angiver 44,5% af de adspurgte kvinder, at de har været udsat for en eller flere krænkende handlinger.
- På studiestederne angiver 36,8% af de adspurgte kvinder det samme. De tilsvarende tal for mænd er 12 procent og 7,5 procent.

Løs arbejdsmarkedstilknytning tyder på øget risiko for krænkelser

I 2020 afdækkede TrygFondens tryghedsmåling for 2019-2020, at den hårdest ramte gruppe i Danmark mht. krænkelser er kvinder med svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

Hvor PROSA alene så på it-professionelle og DJ alene på journalister, gik Tryghedsfondens undersøgelse på tværs af både uddannelse og beskæftigelse. Derfor kan tallene ikke nødvendigvis uden videre sammenlignes, da andre faktorer også kan gøre sig gældende.

Ikke desto mindre er der formentlig god grund til at fremover se nærmere på netop dette spørgsmål.

September 2020, Jakob Ruggaard og Bjarke Friborg, PROSA